

EXEMPLE DE BUNE PRACTICI ÎN CADRUL ORELOR DE ATELIER DIN ȘCOLILE VOCAȚIONALE DE ARTĂ

Prof. Căilean Dorotheia Stefania

Colegiul de Arte „ Sabin Drăgoi ” Arad

În școlile vocaționale de artă, cea mai importantă disciplină artistică este Atelierul de specialitate. Profesorul de atelier este formatorul viitorilor artiști, el având rol de a alfabetiza vizual elevul. Alfabetizarea vizuală este sistematică și presupune un ansamblu de acțiuni complexe, accesibilă tuturor. Exersarea și asimilarea predominant practică, de atelier, este esențială pentru dezvoltarea unui comportament creativ, deschis permanent la înnoiri.

Talentul nativ cu care sunt dotați elevii din școlile vocaționale de artă trebuie cultivat cu multă măiestrie pentru că aceasta face posibilă creația artistică unică, originală.

În cadrul atelierului de specialitate *Desen*, se urmărește orientarea acestui talent spre un anumit segment al graficii, formarea personalității creatoare dar mai ales manifestarea acesteia prin reprezentări specifice graficii.

Pentru înțelegerea acestei forme de manifestare a talentului creator și mai apoi pentru realizarea lucrărilor specifice graficii, elevii trebuie să cunoască caracteristicile, limbajul și tehnicile pe care le oferă posibilitatea manifestării propriei creativități în acest domeniu.

În cadrul acestor ore de atelier se dezvoltă atenția, spiritul de observație, imaginația, simțul pentru frumos și în același timp, dragostea pentru frumos, pentru natură, pentru valorile artistice ale poporului nostru. Finalitatea procesului de învățământ artistic stabilește realizarea unor

proiecte artistice care să ateste calificarea elevilor într-o anumită ramură artistică: grafică, pictură, arte textile etc.

Desenul ca formă de expresie vizuală constituie baza tuturor artelor plastice, instrumentarul complex pe care îl oferă celor care se instruiesc în acest domeniu fiind eficient prin metodele, manierele, tehnicile și procedeele sale. În cadrul atelierului de desen, formarea aptitudinilor specifice se sprijină pe antrenarea senzorială, motorie și proiectivă și se realizează prin corelarea conținutului tematic cu mijloacele proprii desenului prin sistematizarea cunoștințelor și exercițiu.

Metodele „tradiționale” sunt consacrate în practica didactică, ele deja și-au dovedit eficiența de-a lungul timpului și stau, de fapt, la baza metodelor moderne.

Metodele moderne sunt alternative la cele tradiționale, sunt adeseori mai atractive pentru copii dar nu obligatoriu mai eficiente deoarece, de regulă, sunt consumatoare de timp și resurse. Doar anumite metode alternative se pot aplica în educația vizuală, în combinație cu metodele consacrate. Procedeele didactice sunt componente ale unor metode. Orice metodă poate deveni procedeu și orice procedeu poate deveni metodă pe parcursul activității didactice.

În cadrul disciplinei Comunicare în Artă, regăsită la clasele din ciclul primar, studiată în condiții specifice de atelier, se urmărește ca elevii prin experimentarea cu ajutorul elementelor de limbaj plastic să reușească să își exprime propria viziune, trăirile și să intervină cu idei inovative de redare.

Valoarea creativității lor, utilizarea metodelor interactive de instruire dar și activ-participative de învățare, folosirea în mod flexibil a conținuturilor, utilizarea diferitelor materiale, instrumente sau tehnici, toate acestea au ca scop o eficientă implementare a curriculumului la această disciplină. Metodele creative utilizate în proiectarea conținuturilor urmăresc ca elevii să își dezvolte capacitatea de comunicare, dar și conștientizarea rezolvării conceptelor prin soluții inedite.

La orele de specialitate, elevul elaborează plastic cu o plăcere imensă, deși nu este încă un artist. Ion N. Șușală definește activitatea de atelier ca fiind „forma principală de organizare desfășurare și evaluare a procesului de învățare vizuală, care, prin caracterul său predominant practic, de exersare, în condiții materiale autentice și accesibile, a limbajului și

tehnicii culorii, liniei, formei spațiale la nivelul întregii populații școlare, a luat locul lecției tradiționale”.

Lucrând cu pensula, carioci sau cu creioane colorate și grafice, manifestă o atitudine pozitivă, de uimire în fața propriilor produse, un preludiv al viitoarei conduite creative. Noi, profesorii de educație vizuală, îi vom instrumenta pe copii cu principalele elemente de limbaj plastic și îi vom stimula să le reproducă, să le transforme : prin modificări, disocieri, omisiuni, deformări, alungiri, exagerări, sau să le asocieze prin juxtapunere, multiplicări, asamblări, suprapuneri. La orele de atelier sunt combinate mai multe metode, cum ar fi:

- metode de comunicare orală expositivă, metodă ce cuprinde explicații și descrieri
- problematizarea
- demonstrații procedurale
- metode de cercetare directă a realității, observații a fenomenelor cromatice pe reproduceri după lucrări de artă sau obiecte reale
- metoda exercițiului bazată pe acțiuni reale, exerciții, lucrări practice.
- metoda observației
- experimentul
- explicația
- lucrarea practică

Orele de educație vizuală debutează de obicei cu o conversație, între profesor și elevi, prin care aceștia sunt informați despre tema ce urmează să fie abordată și reluarea notiunilor deja achiziționate.

Întrebările adresate elevilor au scopul de a reactualiza cunoștințele achiziționate anterior necesare în realizarea temei curente și de a ajuta elevii să descopere singuri anumite aspecte ale temei plastice prin corelație cu ceea ce stăpânesc deja.

Se poate recurge la lectura unor texte libere, fragmente dintr-o carte preferată sau povestiri care să ajute la crearea unei atmosfere favorabile creativității plastice.

În timpul orelor de educație vizuală se optează pentru strategii participative, de activizare, pentru a stimula creativitatea elevilor și astfel se utilizează metode euristice: descoperire semidirjată, explorare experimentală, conversație euristică, problematizare, exerciții de creativitate , activitate independentă.

Explicațiile vizează anumite tehnici de lucru, fenomene cromatice sau efecte plastice , fiind mereu însoțite de demonstrații practice concrete. Reproductorile de artă se utilizează pentru a decodifica mesaje, a demonstra tehnici și efecte plastice.

La atelier se pot aplica mai multe metode și anume :

- *Metoda Brainstorming*, implică organizarea unei situații problemă ce permite elevilor să propună mai multe idei, excluzând orice formă critică. De exemplu se pune problema cum se poate construi un afiș cu temă ecologică pe o suprafață dreptunghiulară, care să fie mesajul de bază, din câte elemente sa fie format și ce tehnică de lucru se poate folosi pentru a se obține o anumite expresivitate. Elevii pot lucra pe grupe, prin colaborare și schimb de idei. Este o metodă folosită cu succes deoarece implică toți participanții în mod foarte activ și le dă posibilitatea de a lua singuri decizii privind alegerea soluției optime. Toate ideile elevilor sunt înregistrate și valorizate astfel că elevii sunt stimulați în a emite o explozie de idei inovative.
- *Metoda sinectică* este de asemenea o metodă care vizează dezvoltarea gândirii divergente. Profesorul împarte problema în mai multe secțiuni pe care le transmite gradual apropiindu-se, prin analogii și metafore, de esența ei. Rezolvarea este amânată până când se constată că elevii au găsit soluții eficiente, cu diferite efecte plastice expresive. Abia atunci elevii sunt informați în ce constă esența problemei. Pe baza analizei, elevii hotărăsc care dintre lucrările lor o prezintă mai clar și mai expresiv.
- *Metoda exercițiului* ajută la înlăturarea excesului de teoretizare a explicațiilor profesorului, dezvoltă la elevi capacitatea de a munci organizat și de a transpune în imagini grafice rezultatul observărilor lor. Prin exerciții elevii își perfecționează acuitatea vizuală, spiritul de observație, deprinderea de a corela elementele componente ale formelor mai întâi într-o sinteză unitară, și apoi a acesteia cu ambianța estetică înconjurătoare, dar, mai ales își dezvoltă unele deprinderi practice legate de cunoașterea diferitelor procedee ale unor tehnici de lucru: valorația cu instrumente diferite, fluidizarea, fuzionarea culorilor, amestecuri cromatice, divizarea tușelor etc. Exercițiul, chiar și când acesta este organizat în forma *exercițiului-joc*, nu repetă uniform și monoton aceleași acțiuni. După un șir de exerciții, elevii încep să lucreze cu mai multă ușurință și satisfacție.

Exercițiul, chiar și când acesta este organizat în forma *exercițiului-joc*, nu repetă uniform și monoton aceleași acțiuni. După un șir de exerciții, elevii încep să lucreze cu mai multă ușurință și satisfacție. Exercițiile-joc, cu anumite reguli, praguri și chiar aspect competitive se pot organiza pentru a dezvolta acuitatea vizuală a elevilor:

- a) *Exerciții de observare* a unor însușiri estetice ale formelor care nu se pot distinge ușor la prima vedere.
- b) *Exerciții de cercetare și documentare* asupra unor soluții legate de anumite probleme de limbaj plastic
- c) *Exerciții de achiziționare a cunoștințelor* legate de tehnicile de lucru
- d) *Exerciții de dezvoltare a memoriei vizuale și a imaginației creatoare*: exerciții de asociere, prin analogie, de disociere, de combinare nouă a unor forme diferite, sau a altor elemente plastice, prin care să se descopere noi modalități de exprimare a ideilor, sentimentelor, emoțiilor.

Activitatea de exercițiu-joc, a fost preferată elevilor, modalitatea cea mai frecventă de învățare a elementelor de limbaj plastic, cu obiective operaționale și performanțe minime, evaluate imediat, activitate aplicată în special la elevii ciclului primar.

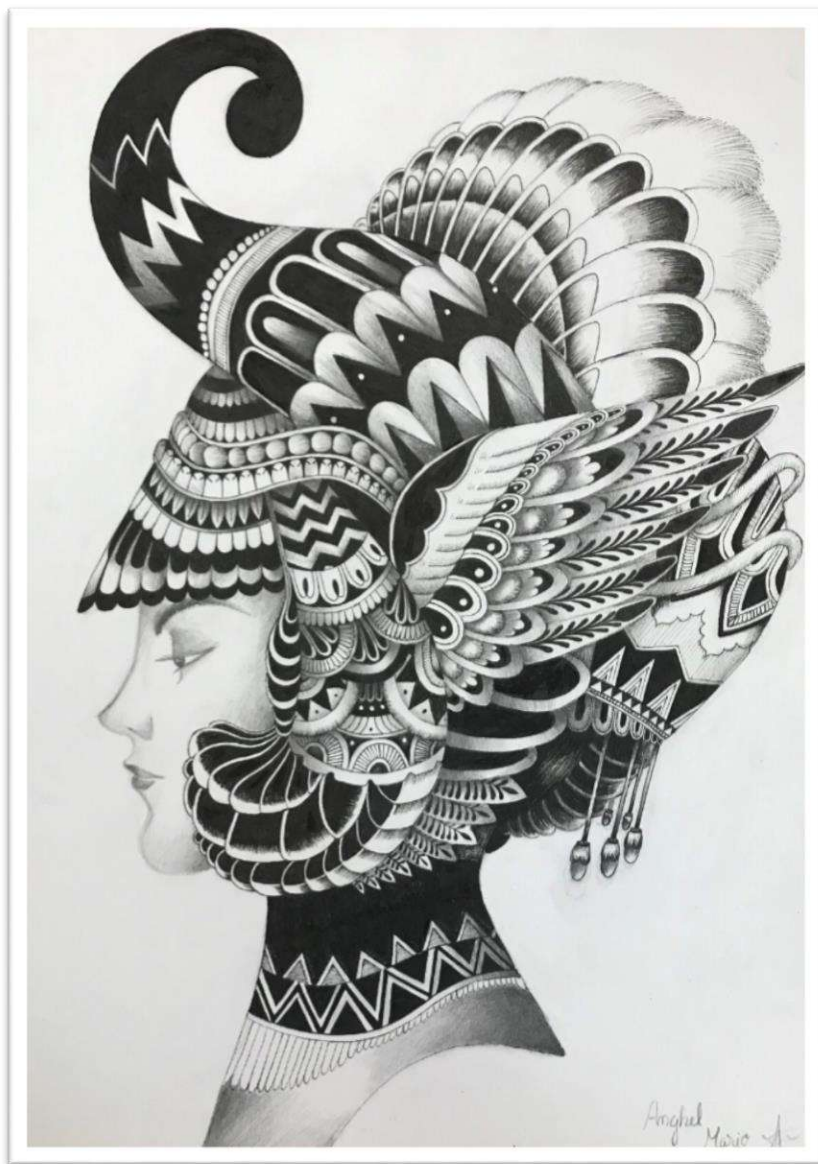

-
Dactilopictură, elev Matias G., 5 ani, Clasa pregătitoare

Dactilopictură, elev Cătălin M. Clasa pregătitoare, 6 ani

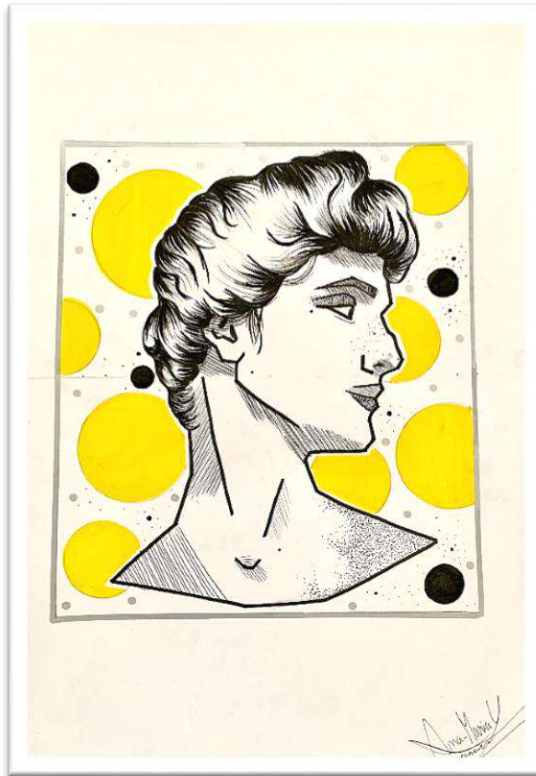

- - activitate de compoziție-joc, activitate prin care am oferit libertate elevilor de a-și alege singuri instrumentele de lucru, mijloacele tehnice sau problema de gramatică.
- e) *Exerciții de dezvoltare a spiritului de invenție și de creație: exerciții de metamorfozare a elementelor, formelor sau anumitor structuri în viziuni inedite.*

Compoziție/Elemente de limbaj plastic, elev M. Anghel,

clasa a VIII-a B, 15 ani

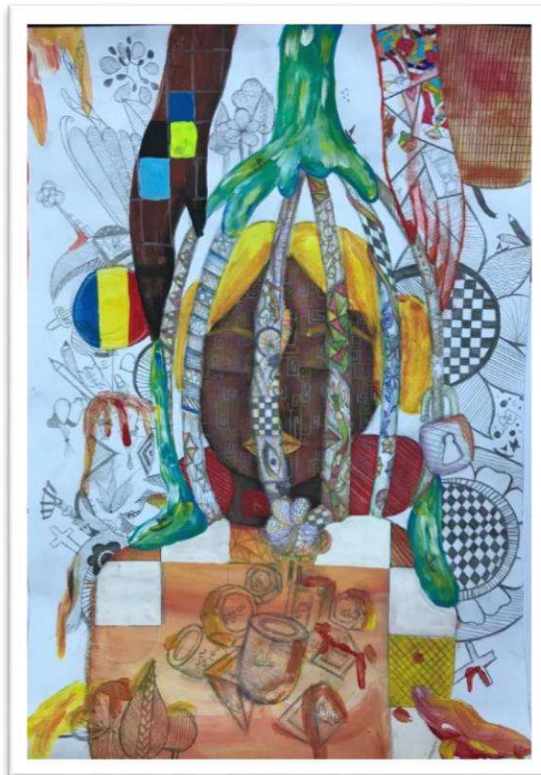
Compoziție/Elemente de limbaj plastic, elevă A. Ursaciuc, clasa a VIII-a B, 14 ani

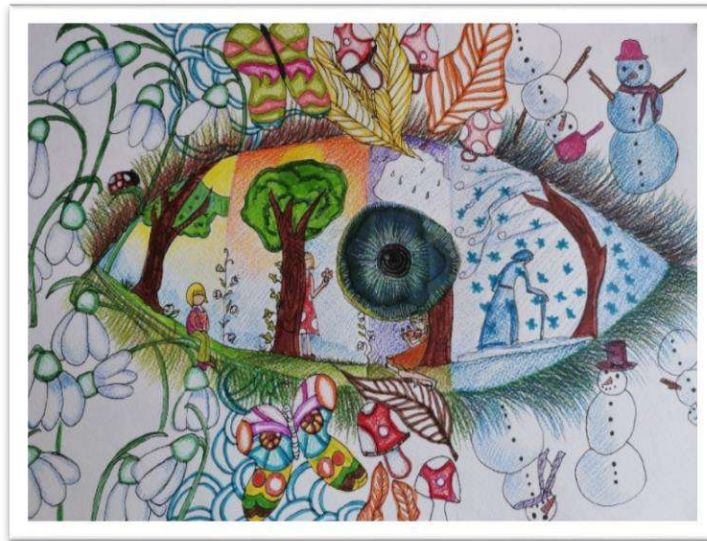
*Compoziție/Elemente de limbaj plastic,
elevă Alexandra A., clasa a VIII-a, 13 ani*

Compoziție/Elemente de limbaj plastic, W. Sarkozi, clasa a VIII-a B, 13 ani

Anotimpuri, elevă P. Krisztina, 13 ani, clasa a VII-a B

Anotimpuri, elevă O. Viliga, clasa a VI-a B, 12 ani

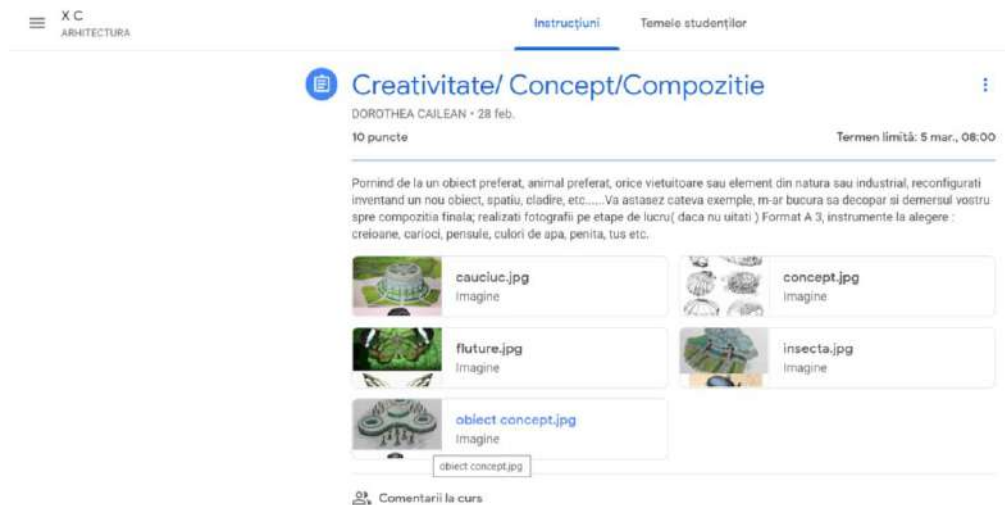
Flexibilitatea în utilizarea unei deprinderi însușite prin exercițiu în cadrul unor exerciții mai complexe și creative este vitală pentru obținerea unor rezultate autentice și valoroase din punct de vedere artistic.

Metoda demonstrației este folosită pentru a arăta elevilor diferite modalități de materializare a ideilor, a informațiilor cu ajutorul planșelor, albumelor de artă sau video-proiecții. În acest fel ele capătă contur câștigând în precizie, întrucât astfel se evită înțelegerea eronată de către elevi a problemelor și se clarifică scopul urmărit în cadrul activităților lor artistice plastice. Profesorul trebuie să-și organizeze în așa fel demonstrația încât elevii, concomitent să aplice și în practică cele demonstrate, convingându-se prin propria experiență. Se poate pune problema realizării unor efecte expresive cu anumite instrumente: pensule, carioci sau alte ustensile alese de elevi. Important este ca în timp ce elevii cercetează exemplele date, profesorul să îi ajute, pe cale verbală, să-și organizeze percepția punându-i să verbalizeze ei înșiși cele observate.

Metoda explicației constă în dezvăluirea de către profesor a esențialului unor noi probleme. De pildă, obținerea unității unei compoziții plastice prin folosirea unui centru de interes sau prin folosirea unui detaliu cromatic. Este bine ca explicația să fie însoțită de exemple ca: reproduceri reușite ale unor opere de artă, lucrări ale unor elevi publicate în diferite reviste.. Aceasta le facilitează interesul pentru înțelegerea problemelor plastice. De asemenea, explicația trebuie nu

numai să informeze elevii asupra unor noțiuni plastice ca: spațiul plastic, mișcare cromatică etc; ea trebuie să aibă și o încărcătură afectivă, care să declanșeze la elevi anumite emoții estetice datorită convingerii cu care profesorul o transmite, printr-un vocabular viu, clar, adecvat și sugestiv.

- activitatea ca proiect de design, aplicată în special elevilor din ciclul superior, liceal, care este tot o compoziție, dar sub altă formă și cu altă destinație.

X C
ARHITECTURA

Instrucțiuni Temele studenților

Creativitate/ Concept/Compozitie

DOROTHEA CAILEAN · 28 feb.

10 puncte Termen limită: 5 mar., 08:00

Pomind de la un obiect preferat, animal preferat, orice vietuitoare sau element din natura sau industrial, reconfigurati inventand un nou obiect, spatiu, cladire, etc.....Va astasez cateva exemple, m-ar bucura sa decopar si demersul vostru spre compositia finala; realizati fotografiile pe etape de lucru(daca nu uitati) Format A 3, instrumente la alegere : creioane, carioci, pensule, culori de apa, penita, tus etc.

 caucuc.jpg Imagine	 concept.jpg Imagine
 future.jpg Imagine	 insecta.jpg Imagine
 obiect concept.jpg Imagine	

 obiect concept.jpg

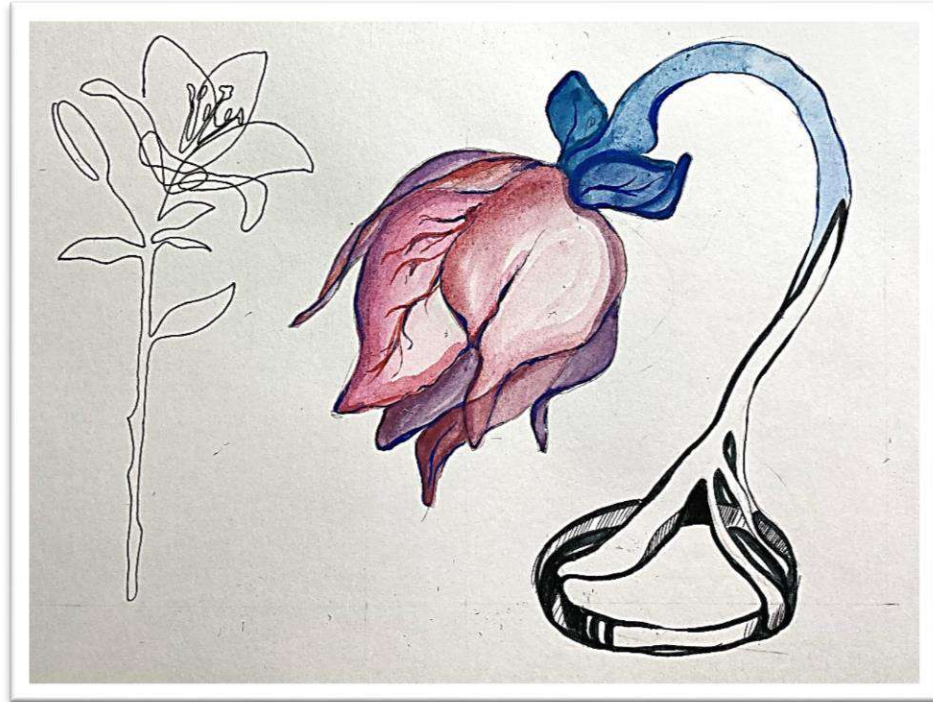
 Comentarii la cursa

Printscreen Googleclassroom, tema *Creativitate/Concept/Compoziție*

Creativitate/Concept/Compoziție, elevă B. Crișan,

clasa a X-a, 16 ani

Creativitate/Concept/Compoziție, elevă A. Berennyi

clasa a X-a, 16 ani

La orele de atelier am urmărit să creez o atmosferă degajată de lucru, plăcută și atractivă în care comunicarea elev-profesor să fie deschisă și bazată pe respect reciproc, în care fiecare părere să conteze și să fie stimulativă pentru elevii care au sugestii de subiecte sau teme plastice interesante. Am urmărit să-i impulsionez și să le dezvolt încrederea în forțele proprii, să fie optimiști, să înțeleagă că orice variante sau soluții găsesc la temele plastice se pot valorifica astfel încât să obțină un produs artistic de bun gust.

- Activitatea ca analiză, comentariu a unei lucrări. Aici am urmărit decodificarea mesajelor operelor de artă sau a unui fragment dintr-o legendă sau poveste ce urma să fie redată prin prisma propriilor trăiri utilizând expresivitatea elementelor de limbaj plastic. Este o activitate care în mediu de atelier are caracter de exersare-învățare.

Pasărea măiastră

DOROTHEA CAILEAN · 11 mai

10 puncte

Termen limită: 18 mai, 08:00

Citește rezumatul basmului „Pasărea măiastră”, din care s-a inspirat Constantin Brâncuși atunci când a sculptat pasări. Desenează sau un fragment preferat folosind, la alegere, creioane colorate sau carioci, creioane tip B, B2, B4, H, peniță, tuș etc. Cine dorește poate asculta basmul, am atasat material video, cu siguranță o să vă inspire!

„Se spune că a fost odată ca niciodată un împărat care avea în grădină un măr cu mere de aur. Din păcate, nu gustase niciodată din minunatele mere pentru că, de îndată ce se coceau, dispăreau. Fiul cel mare și cel mijlociu au stat de veghe ca să prindă hoțul, dar au adormit. Fiul cel mic a fost cel norocos. În timp ce stătea la pândă, a văzut o pasăre mare, cu pene de aur, ce mânca merele. În încercarea de a o prinde, el reuși doar să-i smulgă una dintre pene. Când văzu pana de aur, împăratul le ceru fiilor să găsească pasărea. Plecară primii doi frați și nu se mai întoarseră. Veni și rândul mezinului, care, după numeroase provocări, cu ajutorul unei vulpi misterioase, găsi pasărea într-un palat, într-o colivie de aur. Ispitit de frumusețea coliviei, feciorul încercă să o ia împreună cu pasărea, dar trezi paznicii. Aceștia îl duseră la împăratul lor, care îi promise că țiva da pasărea dacă îi aduce în schimb calul de aur. Tânărul acceptă târgul și prinse calul. Stăpânul calului de aur acceptă să îi dea calul dacă îi aduce o preafrumoasă prințesă dintr-o altă împărăție. Cu ajutorul vulpii, învingând multe greutăți, prințul se întoarse acasă și cu pasărea, și cu calul și cu prințesa, cu care se însură și domni în pace peste împărăția pe care i-o dăruie tatăl său.”

Pasărea măiastră (Povesti a...
Videoclip YouTube · 31 de minute

Fig. 22 Printscreen Googleclassroom, tema *Pasărea măiastră*

Pasărea măiastră, elevă O. Viligă, clasa a VI-a, 12 ani

Pasărea măiastră, elevă T. Lauko, clasa a VI-a, 12 ani

Fig.25 *Pasărea măiastră*, elevă B. Zamboi, clasa a VI-a, 11 ani

BIBLIOGRAFIE

- Ailincăi Cornel, *Introducere în gramatica limbajului vizual*, Editura Polirom , Iași, 2010.
- Amabile Teresa, *Creativitatea ca mod de viață, Ghid pentru părinți și profesori*, Editura Știință și Tehnică, București, 1997
- Cucoș Constantin, *Educație estetică*, Editura Polirom , Iași, 2014
- Drăgan Ioan. Nicola Ioan, *Cercetarea psihopedagogică*, Editura Tipomur, Târgu Mureș, 1993
- Edwards, Betty, *The new drawing on the right Side of the brain*, Peguîn Putnam Înc., New York, 1999
- Orțan Florica, *Pedagogie și elemente de psihologie*, Ed. Risoprint, Cluj_napoca, 2014
- Roco Mihaela, *Creativitatea individuală și de grup*, Ed. Academiei Române, București 1979
- Roco Mihaela, *Stimularea creativității tehnico-științifice*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București 1985
- Șușală, N. Ion, Bărbulescu Ovidiu, *Dicționar de arsmatetică* Editura Star Tipp, Slobozia, 2003
- Stoica Marîn, *Pedagogie și psihologie*, Editura Gheorghe Alexandru, Craiova, 2005
- Șușală, N. Ion, Bărbulescu Ovidiu, *Dicționar de arsmatetică* Editura Star Tipp, Slobozia, 2003
- Șușală, Ion , Petre G. , *Educația vizuală de bază: Sinteze*, Editura Star Tipp, Slobozia , 2003

